

Tako lepo navado imajo že zdavnaj Poljanci, da pojó ali žvižgajo, kader orjejo, in živina pohlevno orje. Nekteri tako pojó:

Dolga mi je njiva,
Huda mi je gospodinja,
Hej, hej, hej, hej, hej!
Volek hej, hej, hej!
(to se pri vsaki versti ponavlja).

Pomagaj nama Bog
In Marija iz nadlog.
Hej, hej itd.

Od kraja do kraja
Mati potico vsaja.
Hej, hej itd.

Od kota do kota
Mati peče kokota.
Hej, hej itd.

Ljubi moj rogina,
Mi dva boma pila vina.
Hej, hej itd.

Lepi moji štirje voli,
Ki niste nobeni moji.
Hej, hej itd.

Eni ste svete Trojice,
Drugi ste Marije Device.
Hej, hej itd.

Eni ste svet'ga Antona,
Drugi ste druž'ga Patrona.
Hej, hej itd.

Sonce mi gorko seje,
Naj po plečah dobro greje.
Hej, hej itd.

Nama bo odtodi iti,
Se muham v senco skriti.
Hej, hej itd.

Vročina je velika,
Naj že muha pika!
Hej, hej, hej, hej, hej!
Hej volek, hej, hej, hej!
Z.

Rastlina.

Spisal Janez Tušek na Dunaji.

XII.

Čez zeleno listje se dvigujejo peresca, katerim pravimo: cvetna kupica (Kelch) in cvetna krona. Te peresca ločijo cvet od nižjega listja, pa ga tudi varujejo in odevajo. Nar imenitniše delo cveta je, več ali manj célic, ktere so v spolu razločne. Te célice se narejajo v organih, ki so sorodni z drugim listjem. V sredi cvetne krone so prašne nitke, ktere nosijo prašne mešičke. Ti mešički imajo v sebi veliko okroglih célic, ktere se potem, ko je mešiček počil, iz njega usujejo, da jih veter na vse kraje raznese. Na sredi cveta je bunčica sestavljena iz sadnih peresic, ktere pokrivajo od več kožic obdane mehurčike. V teh mehurčikih se razvija kal. To se pa še le zamore zgoditi, ako pride do njih cvetni prah. Včasih so ženski cveti na drugi rastlini kakor možki; ne bilo bi tedaj lahko mogoče, da bi veter, ki cvetni prah raznaša, ga vselej ravno tudi na ženske cvete prinesel. Tako bi pa rastlina ne mogla semena roditi, in ako bi se to dostokrat ponavljalo, bi pošlo celo pleme.

Narava je pa že za to skerbela, da nobeno rastlinsko pleme ne pogine. Mnogotere živalice, čebele in druge, ki iz cveta na cvet letajo med serkaje, tudi prenašajo iz rastline na rastlino cvetni prah, kateri se jim je obesel na nožice. Mnogih pripomočkov, ki jih človek še ne porajta ne, se poslužuje mati narava v svoje namene; vse v naravi se po volji modrega Stvarnika godí v prid celemu stvarjenju; nobene stvari ni brez velicega prida za občinstvo.

Ko so se po spolu razločene célice snidile, se v sredi sadne bunčice začnejo célice množiti v mlado rastlino, ktero bi lahko imenovali rastlinsko zalégo. Ta zaléga, obdana od mnogoterih jo odevajočih kožic, se imenuje seme. Kadar rastlina dozori, se seme od nje loči in v zemlji kalí ter se izraste v novo rastlino, ktera se sedaj vsled prirojene moči po svojem razvija.

Tudi za razširjenje semena so mnoge naprave, katerih navadni človek ne porajta. Živalim, ki živijo od rastlin, se lasasto seme obeša na dlako, ali pa gré ne povžito skoznje. Velikokrat ima seme nežne lasice krog sebe, ktere ga delajo lahkega, da ga veter odnese.

Mnogo znamenitega se najde pri rasti, cvetu in sadu rastlin, — pa hitimo proti koncu spisa.

Kal prejme od matere veliko butaro célic, ktere naj ji v mladosti, ko začne kaliti, služijo v živež. Vsaka rastlina daje svojim otrokom toliko živeža seboj na pot življenja, da se lahko preživé toliko časa, da zamorejo si sami služiti vsakdanji kruh. Koliko skerbnejše so rastline za svoje

otroke, kakor marsiktera človeška mati! Rastlina svojim ljubčikom vse žepe napolni z brešnom, ga jim natlači pod suknjo krog in krog njih, kjer je le kaj prostora. Nekatere človeške matere pa ne morejo kar nič dati svojim otrokom na pot, nekatere pa toliko, da njih ljubčike teža jim naloženih dobrot že zaduši na pragu, ko mislijo v svet stopiti. Rastline tudi ne delajo nikakoršnega razločka med svojimi otroci; vsak toliko dobí, kolikor mu je treba tačas, kader še ne more sam delati.

Mi pa se živimo od moke, ktera ni nič drugega, kakor brešno, ktereja je dala rastlina svojim otrokom za prvi njih živež v zemlji.

Ogled po svetu.

Kitajsko in Kitajci. (Dalje.)

Kitajci so majhne postave, v kratkih hlačah in širokih jopah, žakljem enaki, obriti so čez in čez po glavi, le dolga kita jim iz temena visi (kita pa ni kitajska, ampak tartarska šega, in jim le od zdaj vladajočih carov zapovedana), svitlih, drobnih očí so, pokriti s širokim klobukom, čevlje nosijo na kveder; Kitajke so skor ravno tako oblečene, kakor možki, njih noge so čuda majhne, zato ker jim stopala v nežni mladosti proti podplatu zavijajo, lasé pa imajo čudno olišpane in polne zlatih buck.

V neki vasi sem vidil tudi veliko poslopje, ktero sem mislil, da je kaka cerkev misijonarska; zvedil pa sem, da je kraj, kjer se Kitajci razveseljujejo, in da se mu pravi „sings-song“, to je kar pri nas gledišče. Znano je, da imajo Kitajci zalo dramatiško slovstvo; mnogo njih dramatiških del je prestavljenih v latinski, francozki in angleški jezik, in po teh so se z zahodnimi deželami bolj soznali. Igrajo pa ne, kakor pri nas samo zvečer, temuč štiri dni zaporedoma od jutra do večera. V sredi so bili ljudje, kateri radi zastonj tudi kaj vidijo, na stranéh pa so bili bolj imenitni, in na odločenem kraji so bile ženske, katerih pa nisem smel dosti ogledovati, ker Kitajci niso tako mirne kervi, kakor mi. Blizo 1500 gledavcov je bilo, kateri so svojo zadovoljnost glasno ploskaje razodevali. Kitajci prav radi igrajo in vsi zamaknjeni v igro ne slišijo in ne vidijo, kar se krog njih godí.

Zapustili smo Whampoo in podali se proti Kantonu. Reka se valí v nizki strugi med plodnimi travniki, zasajenimi s sadnimi drevesi. Kadar voda upade, so bregovi polni napol nazih ljudi, ki ribe poberajo; po močvirji pa ostudni, oguljeni bivoli gazijo do vampa.

Tu in tam stoji na bregu kak tempelj Josu posvečen (Jos pomeni to kar bog in je pokvarjena beseda portugiška dios). Postal sem pred enim teh tempeljnov, kateri je bil iz granita sozidan, z visoko streho polno zmajev in družih čudnih stvari, znotraj pa so bili natlačeni maliki mnogoverstnih podob. Pop, star in nesnažen mož, sedé pri mizi je zdaj kadil zdaj pa rajž jedel. Opravilo njegovo je, z zvoncem zvoniti in po bobnu tleči, vsak pot, kader pride kaka pobožna duša v tempelj molit ali sveče kupovat, ktere domá svojemu maliku prižiga. V tempelj pridši vtakne sveče v posódo s peskom napolnjeno, prižge zlat popir, se verže na tla, privleče iz žepov mnogo majhnih malikov, ter jih treši ob zemljo, poljubi tla, ali pa serdito gleda v malike, ako se ni prerokovanje po godu glasilo.

Bližej ko smo šli h Kantonu, več znamenitih stvari je bilo viditi.

Bil sem v Kantonu, v svetu novih čudežev, vedne premembe, nepokojnega življenja, blišobe in siromašine. Vse, kar je človeški um znašel, da kljuba moči Neptunovi, vertí in meša tukaj se v taki različnosti, da ni boljše žive podobe kaosa, kateri je starodavne čase obdajal, ako bi se ne kazala sem ter tje iskrica nove omike. Ne verujem, da bi še kje na svetu kaj enacega moglo biti. Če pridemo, na priliko, v London, je vse skoraj po enem kopitu, tukaj pa je nepopisljiva različnost v vsaki in med vsako rečjó. Vse